

BIOTALOUDEN KÄRKIHANKKEET

Biotalous on talouden uusi aalto, johon liittyy paljon muutakin kuin metsä. Biotalous sisään sopivat useat perinteiset suomalaiset toimialat kuten metsä-, elintarvike- ja kemian ala sekä maa- ja metsätalous. Biotalous tuotos Suomessa on noussut 10 miljardia 10 vuodessa.

Hallituksen kärkihankkeet rakentavat olemassa olevan biotalouden pohjalle sekä luovat mahdollisuuksia yksityisille investoinneille. Esimerkiksi maataloudessa kärkihankerahoitus mahdollistaa kymmenkertaiset yksityiset investoinnit vuositasona. Tutkimuksessa valtioneuvoston tutkimushankerahat (VN-TEAS) ohjataan jatkossa kärkihankkeiden tukemiseen.

TUTKIMUS JA BIOTALOUS

Suomessa tehdään laajasti tutkimusta biotalouden osa-alueilla ja elintarviketutkimus meillä on maailman huippua. Strategisen tutkimuksen neuvoston ensimmäisten rahoitettujen hankkeiden joukossa biotaloustutkimukseen myönnettiin 20 miljoonaa euroa (jaossa 56 milj.€).

Parantamisen varaa on erityisesti tutkimuksen ja päätöksenteon välisessä vuorovaikutuksessa: osaavien tutkijoiden, hyvien tutkimusaiheiden ja korkeatasoisen tutkimuksen lisäksi tarvitaan päättäjien halua käyttää tutkimustietoa. Lisäksi on ymmärrettävä tiedontuotannon ja tiedonkäytön erilaiset aikajänteet: tutkitun tiedon tuottaminen on hidasta, kun taas tiedonkäyttäjien tarpeet tulevat usein nopealla aikataululla.

LIIKETOIMINNAN SYNNYTTÄMINEN TUTKIMUKSESTA

Tutkimusta voidaan hyödyntää nykyistä paremmin biotalouden elinkeinotoiminnassa ja sen kehittämisessä, esimerkiksi raaka-ainevirtojen oikeassa suuntaamisessa ja käytössä.

Digitalisaatio ja olemassa olevien, merkittävien tietovarantojen parempi hyödyntäminen tuovat biotalouteen uuden ulottuvuuden, jossa yhdistyvät tutkimus, päätöksenteko ja palveluliiketoiminta. Digitalisaation, kokeilujen ja sääntelyn purkamisen myötä uutta palveluliiketoimintaa voi syntyä mm. metsä- ja elintarvikealoilla, maataloudessa ja vesikysymyksissä, joiden piirissä Suomessa on jo paljon merkittävää osaamista.

ALUETALOUDELLISET VAIKUTUKSET

Biotalous edistämässä toimivat samantyyppinen alueellinen yhteistyö ja verkostot kuin hiilineutraaliuteen pyrittäessäkin (esimerkkinä HINKU-kunnat). Pelkkä lisäraha ei riitä vaan tarvitaan myös osaamista ja parhaiden käytäntöjen jakamista. Toimivia esimerkkejä tulisikin kopioida kunnasta toiseen. Eniten aluetaloudellisia vaikutuksia syntyy tiiviissä keskittymisissä, joissa on paljon samasta aiheesta kiinnostuneita ihmisiä. Näihin tieto kulkee myös ulkopuolelta.

Tärkeimmät aluetaloudelliset vaikutukset syntyvät uusia innovaatioita tuottamalla. Parhaita tuloksia saadaan tuottamalla korkean jalostusarvon tuotteita sekä huomioimalla kansainväliset trendit. Aluetaloudelliset vaikutukset voivat kuitenkin jäädä toteutumatta, jos paikkakunnalle ei uskalleta investoida.

Biotalous aluetaloudellisista vaikutuksista ei ole tehty kattavaa tutkimusta, mutta ihmisen kokoinen aluetaso on kuitenkin tärkeä huomioida, koska sieltä yritystoimintakin usein ponnistaa.

KESTÄVÄ BIOTALOUS

Biotalous on oltava sekä taloudellisesti, sosiaalisesti että ympäristöllisesti kestävä. Taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristölliset vaikutukset voivat mennä myös ristiin, jolloin on mietittävä mikä on parasta kokonaisuuden kannalta.

Biotalous synnyttää uutta kysyntää biomassaan perustuville tuotteille, mutta biomassan ylikulutus johtaa luonnon ekosysteemien köyhtymiseen. Biomassan hyödyntämisen onkin tapahduttava luonnon uudistumiskyvyn ja sen tuottamien ekosysteempipalvelujen puitteissa.

Biotalous voi olla myös kilpailua samasta resurssista eri käyttökohteiden välillä: esim. metsien käytössä täytyy löytää tasapaino virkistyskäytön, sellun ja energian tuotannon sekä monimuotoisuuden ja hiilensidonnain välillä.

On hyvä kysyä mihin tarkoitukseen biomassaresurssia on järkevintä käyttää, kun halutaan vastata tulevaisuuden kestävyysvaateisiin ja samalla luoda toiminnalle taloudelliset edellytykset myös jatkossa.

Kestävyudessa on pyrittävä hakemaan kultaista keskietä ja tasapainoa, esimerkiksi sääntelyä purettaessa ei pidä vaarantaa biotalouden kestävyttä.

Kiertotalous on otettava huomioon biotaloutta kehitettäessä, koska uusiutumattomien luonnonvarojen käytöstä ei päästä kokonaan eroon tulevaisuudessakaan. Koko talous ei voi nojautua vain uusiutuviin luonnonvaroihin vaan tarvitaan myös uusiutumattomien luonnonvarojen kiertoa ja kierrätystä.

Teksti perustuu Suomi kestävä biotalouden suunnannäyttäjänä – tilaisuudessa esitettyihin asiantuntijapuheenvuoroihin, joita käyttivät Liisa Saarenmaa (MMM), Riitta Maijala (Suomen Akatemia), Pekka Leskinen (SYKE), Mari Walls (LUKE) ja Eva Heiskanen (HY). Ympäristötiedon foorumi, Tutkas, Future Earth Suomi, Kestävä kehityksen asiantuntijapaneelit sekä Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän ekosysteempipalvelut -verkosto järjestivät yhteistyössä seminaarin Pikkuparlamentissa 20.10.2015. Tiivistelmän kokosi ja sisällöstä vastaa Johanna Kentala-Lehtonen